

(dokončení ze s. 3)

Od literární ambice k řemeslu:

mezi tvůrčí jistotou a otevřenými konci

V letech 2007, kdy Petra Soukupová vydala debut *K moři*, jenž získal Cenu Jiřího Ortena, a 2009, kdy vyšel povídkový triptych *Zmizet*, oceněný Magnesia Literou coby kniha roku, se mnozí domnívali, že autorka, mladá televizní scenáristka a dramaturgyně, směřuje spíše k literárně ambiciózní tvorbě než do mainstreamu. Ani románový deník *Marta v roce vetřelce* z roku 2011 nevyvolával dojem klasického bestselleru: hluboká témata – interrupce, panické ataky a deprese, útek z domova, lehké drogy či sebepoškození –, zajímavá narativní forma a fabulace i poutavý jazyk a autentické myšlenky dospívající dívky, jež byla přijata na vysokou školu, ale na prázdninové brigádě se jí život obrátí naruby a „naděje rodiny“ se ocitá v situaci, kdy balancuje na hraně naprosté krize a z ní plynoucí deprese a vzpoury.

Etablovaná autorka, která se řadí mezi stálice brněnského nakladatelství Host a vydala již osm knih pro dospělé a čtyři knížky pro děti, však svým posledním románem nijak literárně nepřekvapuje – jako by spadla do škatulky tvůrců dobře provedeného řemesla, kdy je třeba vydat cca jednu knihu ročně, takovou, která je čtivá a stylově poutavá, i nadále

proniká do nitra protagonistů a rozkrývá rodinné konstelace, ale jíž schází wow efekt (natož moment epifanie či katarze).

Otevřený konec dává pocit nedořečenosti a nedokončenosti. Jako by si autorka nechávala prostor pro napsání třetího dílu Martina příběhu, nebo (spíš) se jí blížil deadline pro odevzdání knihy, a tak zkrátka kdesi v bodě Martina návratu z pouti „zpátky na políčko jedna“, kde se měly věci řešit a uzavřít, nakliká tři tečky (jsou to vlastně tři slova: „*Jo, uvidíme, řekneš*“ – s. 362), aby kniha mohla vyběhnout na předvánoční trh (vydání k 6. 12. 2024).

Hledání pravdy ve fragmentu pohledů a (ne)možnost porozumění

Soukupová volí podobný kompoziční styl jako ve svých posledních knihách: text člení na kapitoly věnované jednotlivým dnům pouti (vyprávěné v sugestivní du-formě, kdy k sobě Marta hovoří jako k někomu druhému, snad ve svém alter egu či super egu), zbylé úseky (vyprávěné v er-formě) odrážejí perspektivy dalších postav, podle jejichž křestních jmen jsou také nazvány, což čtenářům značně ulehčuje identifikaci mluvčích. Hynek se ke slovu dostane hned dvakrát, svůj prostor získají též jeho děti, Martini rodiče, mladší sestra (nikoli starší bratr), šéfová Daniela, ale třeba i jedna ze dvou nejlepších kamarádek či Hynkova exmanželka. Rozši-

řují tak pohled na Martu i lidi kolem ní a mnohdy relativizují a zpochybňují Martino nazírání „vlastní pravdy“ o svém příběhu.

Rozličné percepce tak zajímavě vytváří puzzle názorů, představ a pohledů na to, co prožíváme, a zároveň vedou k zamyšlení se nad skutečností, jak dalece opravdu empaticky vnímáme „ty druhé“ a to, co je „pro ně dobré“. Manévrování mezi pravdou, sebeklamem a falší při komunikaci s druhými odhaluje složitost (až nemožnost) vzájemného porozumění.

Autorka přináší zajímavý pohled na dualitu, v níž na jedné straně protagonisté románu žijí vcelku pohodové životy v blahobytu, ale přitom jsou vnitřně nešťastní a nespokojení, mají úzkosti a deprese, ze kterých je vysekávají psychologové, medicína a dechová cvičení (ne nutně v tomto pořadí). Například Daniela, o deset let starší Martina šéfová, majitelka úspěšné reklamní agentury, žije ve šťastném manželství se dvěma dětmi, ale po pracovní stránce je vysátá a trpí traumatem ze ztráty mladší sestry.

Silné reflexe versus nedotažené detaily

Fakta a závažnější myšlenky autorka předkládá čtenáři jakoby mimoděčně: od buchy s citronovou polevou, která chutnala Martě v již vyprodaném resortu u moře, kam s Hynkem a jeho dětmi pravidelně jezdí, pře-

pluje skrz zajímavý dialog i vnitřní monolog k Hynkovu egocentrismu. Kdesi „mezi řádky“ nachází čtenář hlubší vzkazy: „*Jo, většinu po chvíli předběhneš, když jde člověk sám, je asi rychlejší, protože se miň baví (metafora k celému žití)*“, (s. 59) či „*Všichni přece nemůžou dělat něco pro svět, spíš má každé žít tak, aby to, co umí, dělal co nejlíp a byl šťastnej a pak – nebo i v tom – může být prospěšnej.*“ (s. 117).

Soukupová využívá anglicismy, ale v naprosto zásadním výrazu „dickpic“ hned dvakrát po sobě na jedné stránce (276) zachybuje a napíše dickpick (velká škoda, že si toho ani při korekturách nikdo nevšiml). I tento detail (v principu drobnost) podtrhuje dojem, že na poctivém literárním umu již autorce po všech úspěších tolik nesejde.

Knize *Marta nechce děti* nelze upřít čtivost, zajímavý pohled na rodinu coby seskupení individualit hledajících společný diskurs a zlatou střední cestu, mnohé úderné úvahy na téma rodičovství a mezilidských vztahů či silné introspektivní vhledy (převažující nad interakcí postav), odkrývané skrze vrstevnaté dialogy. Pokles existenciální intenzity a literární hloubky však nelze přehlédnout. ■